

Съдържание на брачния договор

доц. д-р Красимир Димитров

В Българското семейно право брачният договор може да съдържа уговорки само относно имуществените отношения между съпрузите. Това е предвидено в чл. 38, ал. 1 на Семейния кодекс и следва да приемем, че в неговото съдържание не може да има клаузи относно неимуществените отношения, нито такива, засягащи трети лица.

Възниква обаче въпроса какви са правните последици ако в договора са формулирани задължения с личен характер или такива, отнасящи се до децата или други близки на съпрузите. Според някои автори (Методи Марков) такива клаузи са нищожни. Според мен по-точно е да се приеме, че такива клаузи няма да произведат правни последици, нито биха имали значение при евентуален бъдещ спор, но няма да се явят пречка за сключване на брачния договор.

С брачния договор страните са свободни да уредят отношенията си по начин, какъвто намерят за добре, стига уговорките да не противоречат на закона и добрите нрави. Чл. 38 посочва примерно и неизчерпателно какво може да бъде съдържанието на брачния договор, като в ал. 4 се посочва, че за неуредените въпроси ще се прилага субсидиарно законовият режим на общност.

Независимо от това, брачният договор трябва да има едно минимално необходимо съдържание. Някои от примерно посочените в чл. 38 съставни части са задължителни.

Не може например брачният договор да съдържа единствено клауза, с която се прехвърля един недвижим имот или една идеална част от него от единия на другия съпруг. Такъв брачен договор ще бъде нищожен, поради това, че той всъщност представлява една прехвърлителна сделка между съпрузите, която би следвало да се сключи под формата на нотариален акт. Не може също така брачният договор да съдържа единствено уговорка, че съпрузите ще уреждат отношенията си по правилата на режима на разделност. Ако искат да си изберат законов режим на разделност и това е единственото им желание, то трябва да го заявят със съвместна декларация, а не да сключват брачен договор.

1. Първият елемент от съдържанието на брачния договор, който според мен е абсолютно задължителен са посочените в чл. 38, ал. 1, т. 1 **уговорки относно правата на страните върху имуществото, което ще придобият по време на брака.** Възможни са логически три варианта на уговорки за съответните имущества - 1. Лично притежание на съпруга, който го е придобил, 2. Съсобствени на двамата при определени дялове (равни или неравни), 3. **Бездялова съпругеска имуществена общност.**

Мислими са няколко критерии, които съпрузите могат да използват при тези уговорки;

1. Вид на придобитото право
  - Вещно право върху движими или недвижими вещи,
  - Облигационно право,
  - Други имуществени права.
2. Придобивен способ
  - Продажба
  - Замяна
  - Дарение
  - Давност
  - Други способности.
3. Източник на средствата.

4. Стойност на имуществото.

II. Права на страните върху притежавано от тях имущество преди брака.

Този елемент можем да сметем за задължителен. Възможно е съпрузите да посочат кое имущество е предбрачно и кое е лично макар и придобито по време на брака. Съществена характеристика на брачния договор е, че с него всеки от съпрузите може да прехвърли на другия съпруг идеална част или цялото право на собственост върху движима или недвижима вещь, както и да учреди ограничено вещно право. Когато брачният договор се сключва по време на брака, с него се прекратява съпружеската имуществена общност (чл. 27, ал. 3 от СК). Тя се трансформира изцяло в обикновено дялова съсобственост при равни дялове на съпрузите. Върху всяка една вещь единият съпруг може да прехвърли на другия своята идеална част като безвъзмездно, така и възмездно. Резултат от това ще бъде, че вещта ще стане лична собственост на този съпруг. Да се има предвид обаче, че с цел избягване на местен данък когато съпрузите си прехвърлят безвъзмездно идеални части, това изрично трябва да е предвидено в брачния договор.

С брачния договор съпрузите могат да се уговорят определена вещь, която е била съпружеска имуществена общност да остане такава и след неговото сключване. За това няма пречка и съпружеската общност върху тази вещь да продължи да съществува.

Освен вещи и вещни права, съпрузите могат да си прехвърлят и други имуществени права. При някои от тях са необходими допълнителни изисквания и прехвърлянето няма да настъпи директно по силата на брачния договор. Например прехвърлянето на безналични ценни книжа е необходимо да се отрази в Централния депозитар. Поименните налични акции трябва да бъдат джиросани, като се извърши вписване в книгата на поименните акционери на дружеството с оглед противопоставимостта спрямо него (чл. 185, ал. 2 от Търговския закон).

Да не се забравя, че Семейният кодекс в чл. 38, ал. 2 не допуска уговорка предбрачно имущество на една от страните да стане съпружеска имуществена общност. Такава уговорка би била нищожна. Същата последица ще е налице ако в брачния договор се съдържат разпореждания за случай на смърт.

III. Начини за управление и разпореждане с имущество.

Уговорките по тази част до голяма степен завият от направения избор относно придобиването на права по време на брака. Вариантите, които съществуват изобщо са три:

1. Съвместно от двамата съпрузи да бъдат извършени действията,
2. Поотделно от всеки от съпрузите,
3. От единия съпруг със съгласието на другия съпруг.

Става дума за начините на управление с разпореждане с общи или съсобствени вещи. Относно лични имущества принципът е, че управлението и разпореждането се извършват от титуляра на правото. В брачния договор обаче може съпругът титуляр да упълномощи другия съпруг да управлява имотите му, включително и да извършва разпоредителни действия с тях.

Много често практически в брачния договор съпрузите се уговарят разпореждането със семейното жилище, което е лично притежание на единия от тях да се извършва самостоятелно от него без да му е необходимо съгласие на другия съпруг или разрешение от съда. Тази уговорка е допустима само при брачния договор и не се прилага при другите два имуществени режима – законов режим на общност и законов режим на разделност.

IV. Участие на страните в разходите и задълженията.

Според мен това също е задължителен елемент от брачния договор. Допустими са няколко вида уговорки.

1. Че страните ще участват общо с оглед на възможностите си в разходите и задължението, необходими за общи потребности за семейството.

2. Че всеки поотделно ще поеме определени задължения.

С брачния договор съпрузите могат изрично да уговорят разделност за задълженията си към трети лица дори и те да са поети за задоволяване на общи нужди на семейството, като по този начин ще изключат законовата солидарност, предвидена в чл. 32, ал. 2 от СК.

V. Имуществени последици при развод.

До сега в практиката по новия Семейен кодекс уговорките относно имуществените последици при развод се срещат рядко, макар, че по своята природа те са важна част от съдържанието на брачния договор. Уговорките могат да бъдат свързани с хоспедиците за придобити от съпрузите по време на брака права. Възможно е например вещь, която е лично притежание на единия съпруг да се уговори, че ще стане собственост на другия. Когато се касае за общи или съсобствени вещи съпрузите могат да се уговорят кои от тях ще станат индивидуална собственост на всеки от тях след развода. В брачния договор също така може да се разпредели и ползването на лични вещи _например ползването на семейното жилище. Чл. 58 от СК предвижда предимство на брачния договор при развод по отношение на уредените в членове 54 – 57 последици.

VI. Издръжка.

Като част от съдържанието на брачния договор съпрузите могат да уредят издръжката помежду си по време на брака, както и при евентуален развод. Чл. 38, ал. 1, т. 7 предвижда, че могат да уредят и въпроса за издръжката на децата от брака. Тези елементи не са от задължителното съдържание, както и предходния и зависят от волята на съпрузите дали желаят са бъдат уредени.

В чл. 38, ал. 1, т. 8 от СК се предвижда, че съпрузите могат да уредят и други имуществени отношения, доколкото това не противоречи на Семейния кодекс.